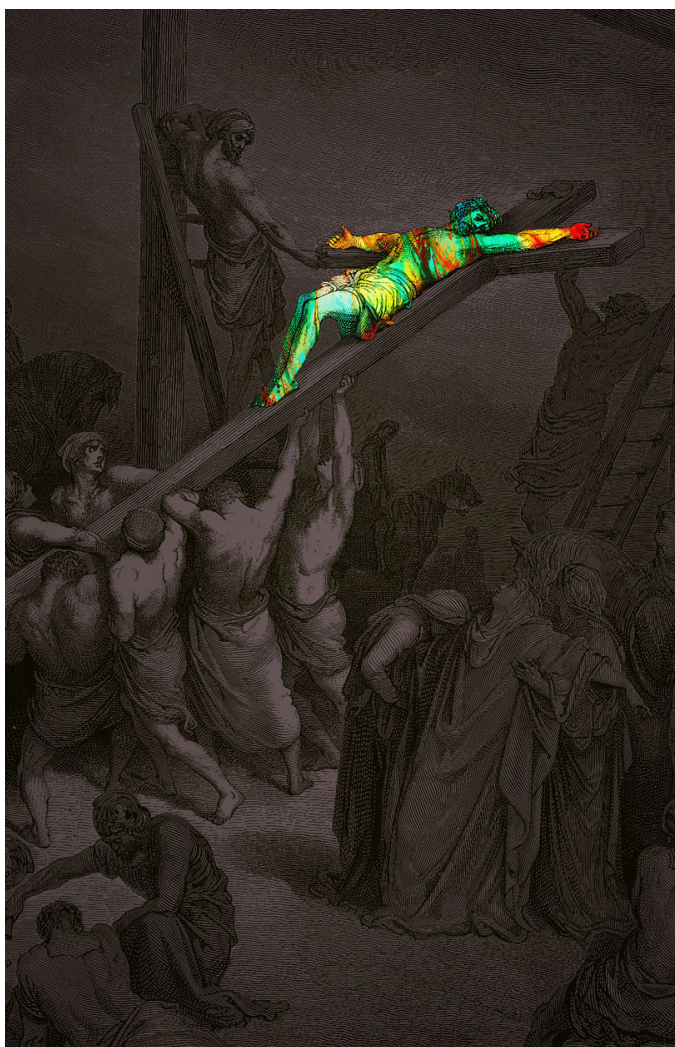

Balog Miklós

Miért vesztette el erejét a kereszténység?

Diakónusnapi előadás Budapesten a 70-es években

Jim LePage: Blessed to Death

„Jézus pedig előszólván őket, monda: tudjátok, hogy a pogányok fejedelmei uralkodnak azokon, és a nagyok hatalmaskodnak rajtok. De ne így legyen közöttetek; hanem a ki közöttetek nagy akar lenni, legyen a ti szolgátok; és a ki közöttetek első akar lenni, legyen a ti szolgátok. Valamint az embernek Fia nem azért jött, hogy néki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és adja az ő életét váltságul sokakért.” (Mt 20,25–28)

A szolgálat elve és gyakorlata az Úr Jézus életében és tanításában központi helyet foglalt el. Ezt tükrözik példázatai közül különösen azok, amelyeket az irgalmas samaritanusról és az utolsó ítéletről mondott el (Lk 10,29–37; Mt 25,31–46). Gyakorlati tanácsa és személyes hitvallása olvasható alapigénkben. Fáradságos tanítói működése, valamint személyes példaadása – egyének és közösségek felé egyaránt – mind azt bizonyítja, hogy életeleme volt a szolgálat. Ezt bizonyítja a kereszténység is, amely valamikor mozgalom volt, és „amely minden hibája mellett is úgy árad tovább názáreti kezdetei óta az évszázadokon át, mint örök megújító erő az emberiség életében” – olvashatjuk egy neves szerzőtől az 1920-as évekből. Krisztus személyiségének az emléke a legnagyobb ajándék, amelyet hátrahagyott e világban...

Nem sok értelme van annak, hogy bárki is egy ilyen mester tanítványának vallja magát, ha benne nem az az alázatos lelkület él, és nem ismeri a szolgálat értelmét. Pedig nyilvánvaló, hogy nagyon sok keresztény van, aki a maga vallását nem ilyen értelemben gyakorolja. Gondoljunk azokra a nagy társadalmi sebekre és bajokra – a háború, a nyomor, a betegség, a tudatlanság –, a bűn pusztításaira, amelyeknek szakadatlan tragédiáját olyan jól ismeri a modern világ. Mindjárt be kell látnunk, hogy amikor a föld kerekiségének egyharmada névleg keresztény, valami nagy félreértésnek kellett becsúsznia a tekintetben, hogy mit is jelent a kereszténység, hogy magukat Jézus követőinek nevező emberek milliói olyan sokáig békén összeférhettek ilyen rettentően nagy, megoldandó kérdésekkel. Az élet széles területein a kereszténység beérte saját mivoltának egy egészen más értelmezésével, mint amilyen az első tanítványok lelkében felgyújtotta a szolgálat lelkét, akik a kereszt árnyékában indultak útnak, és magukkal vitték a kereszt lelkületét... „Ha Krisztus követőinek nagy tömegei így, a gyakorlati szolgálat értelmében fogták volna fel az ő akaratát, és így engedelmeskedtek volna annak, akkor ma bizonyára már sokkal tisztességesebb és testvériesebb világban élnénk” – állapította meg 1920-ban az egyik legnagyobb baptista teológus.¹

Nézzük meg az ő gondolatai nyomán részleteiben is:

1. A „keresztről való beszéd” vallása, hitének „dünamisza”, ereje, hatalma miért nem volt és miért nincs maximális teljesítményekre váltva?

Mert megosztott szívűek és életűek vagyunk.

Lelkünk egyik részében isteni kapcsolataink, másik részében emberi kapcsolataink foglalnak helyet, s gondosan őrködünk felettük, nehogy keveredjenek. Pedig nem lehet helyes kapcsolatunk az emberekkel Isten nélkül, és nem lehet helyes kapcsolatunk Istennel az emberek nélkül. „Miközben Isten akaratát a szolgálatban érettünk véghez vitte, néki szolgálunk, ha az embereknek szolgálunk” – olvashatjuk egy közismert bibliai szókönyvben a *szolgálat* címszó alatt.²

De már az ószövetségi próféta is így adja tovább Isten véleményét ezzel kapcsolatban: „*bűnt és ünneplést [együtt] el nem szenvedhetek... Tanuljatok jót tenni, törekedjete igazságra, vezessétek jóra az erőszakoskodót, pártoljátok az árvák és özvegyek ügyét.*” (Ézs 1,11–17)

Isten szolgálata csak akkor jó az ő mérlegén, ha az emberekkel kapcsolatos tevékenységeink is jók. Legyen tehát egység a kettő között, mert Istennek „szenvetés” („*bűnt és ünneplést el nem szenvedhetek*” – Ézs 1,13) a megosztott életű embert elviselni.

Sajnos nemcsak az ószövetségi időkben találhatók ilyen emberek: „Az Istennel való életüknek nincsen semmi kihatása mindennapi életviszonyaikra: nem teszi őket jobb családtagokká, jobb barátokká, jobb szomszédokká, jobb honpolgárokka. A lelkük vallásos részével hisznek abban, hogy Isten minden embert szeret, de a gyakorlati részével ők maguk hogy el tudnak hanyagolni, hogy meg tudnak bántani és hogy meg tudnak vetni embereket!”³ Jézus Krisztus életében és tanításában nem található meg ez a kettősség. Miért nem vált és nem válik döntő hajtóerővé hívőségünk? Mert elszigetelődött, bezárkózott életet élünk. Vallási életünknek csaknem minden tevékenysége a gyülekezet falain belül történik. Sok magát kereszténynek valló ember életében még vagy már ott sem. Pedig példaképünk nem így mutatta be nekünk az életet. Az ő élete nem választható szét testi és lelki életté; ünnepi és hétköznapi életté, hiszen még az ünnepet is hétköznappá tette a szolgálat miatt, és a hétköznapot is ünneppé a

szolgálat által. Emlékezzünk csak a betesdai beteg meggyógyítására, vagy a meggyógyult leprás ujjongására!

Jogosan idézte Jézus a prófétákkal és a törvénnyel takarózó támadóira a próféta, Hóseás szavait: „*Elmenvén tanuljátok meg, mi az: irgalmasságot akarok és nem áldozatot.*” (Mt 9,13) Igen helyesen jegyezte meg a vallási élet egyik mély elemzője:

„A vallás munkát jelent – munkát a szennyes világban. A vallás veszedelmet jelent – sebek osztását és sebek kapását. A vallás átalakulást jelent. Valakinek meg kell tisztítania ezt a világot, és aki szégyelli a söprést és súrlódást, az még nem hallotta meg Isten elhívó szavát.”⁴

2. *Miért nem az a kereszténység, aminek lennie kellene Krisztus példája nyomán?*

Mert a lényegtelenet tesszük lényegessé: a külsőségeket.

Az egyik nagy evangelizátor ezt írta egyszer egy bűnből kimenekült ifjúnak: „Egy csöppet sem törődöm azzal, hogy milyen felekezethez tartozol, az sem nagyon érdekel, hogy milyen különös hitvallást vallasz a magadénak, de kimondhatatlanul fontos előttem, hogy hitvallásod úgy jusson kifejezésre mindennapi életedben, hogy embertársaid között áldást terjesztő tényezővé válhass általa... Amikor az Isten hitvallást akart nekünk adni, nem szavakba foglalta, amelyeknek megváltozik az értelmük, hanem egy életet állított elénk, mintha arra akart volna megtanítani bennünket, hogy a teológia lehet tudomány, amelyet lehet vitatkozásokkal szolgálni, de a vallás maga élet, és csak azzal szolgálhatjuk, hogy éljük.”

Sajnos sok ember számára a kereszténység nem több pusztán formáságnál. Nem is tehetnek róla, mert így nevelték belőlük gyermekkorukban, s úgy érzik, hogy hozzátartozik az élethez, de csak úgy mellékesen. Vajon a mi életünkben nem mellékes dolog a hitélet? Az Úr Jézus nem azt mondta ugyan, hogy a testi, fizikai élet dolgaival ne törődjünk, de helyes sorrendet jelölt meg számunkra ebben: „*keressétek először Isten országát és annak igazságát, s mindezek – itt az anyagiakra utal – megadatnak néktek.*” (Mt 6,33)

Ha valaki számára nem mellékes, hol és hogyan tölti ideig való életét, akkor ne legyen mellékes az sem, hogy hol és hogyan tölti örökkévaló életét, hiszen az ideig való egyszer lejár, de az örökkévaló – soha! Amennyivel hosszabb életű a lélek a testnél, annyival fontosabb tehát a lelki élet dolgaival foglalkoznunk, mint a testi életével. Ha a lelki életnek már a kezdete is rossz, az elméleti része, milyen lesz a folytatás?

Sokan az istentiszteleteken is csak külsőleg vesznek részt, nem csoda, ha nem marad bennük belőle semmi életre átváltható tartalom. Olyanok, mint a repülő hal, melynek természete szerint való állandó eleme a víz, de néha egy pillanatra kiröppen a levegőbe, s nyomban visszahullik a tengerbe. „Milyen sok ember számára csak ilyen múlt alkalmi élmény a vallás! Pedig voltaképpen az is helytelen, hogy a vasárnapi templomi szertartásainkat »istentiszteletnek« nevezzük. Mert az igazi istentisztelet hétfőn reggel kezdődik és egész héten át tart. Az igazi istentisztelet nem más, mint testvéri szolgálat az embereknek. A vasárnapi templomi alkalom csak előkészület éppen erre.”⁵⁵ Az Úr Jézus istentisztelete is az emberek szolgálatában merült ki.

Nem méltatlanul éri annyi vád a kereszténységet manapság más világnézetű emberek részéről, ugyanakkor ők is megfélemlenek arról, hogy „a kereszténység úgy járja útját a történelemben, mint egy nagy folyam, amely nemcsak a maga tiszta vizét viszi, hanem mindenféle beléje került dolgot is”. Olyannyira, hogy el-eltorlaszolja saját útját is. Nem sok időre azonban, mert ezekkel a torlaszokkal állandó harcban van, áttöri és továbbhőmpölyög. Akik a kereszténységet vádolják, nem arra a kristálytiszta lélekre gondolnak, amely a lényege, hanem az útközben felgyülemllett mindenféle hordalékára.

De sokszor hasonlónak válik a kereszténység egy nagy város utcájának képéhez, ahol mindenféle jármű, kicsiny és nagy egyenlő joggal nyüzsög! Ha valahol azonban tűz támad, akkor az egész vonalon végig utat nyit a zsúfolt forgalom az előrobogó tűzoltóságnak. Válságos pillanatokban a fődolog útből mindenek félre kell állnia. Napjainkban nemcsak válságos pillanatokba, hanem válságos órákba, válságos hónapokba került a világ, mert tűz támadt Közél-Keleten és a világ számos más helyén, amely kiterjedhet az egész világra, ezért félre kell tenni minden mellékes dolgot, ami gátolja a

„tűzoltást”, a leszerelést, a háborús kiadások csökkentését, az egyetemes békét.

Az ige tanítása évszázadokig kevésnek bizonyult a magukat keresztényeknek nevező embertömegek számára, s a történelemnek kellett megtanítania őket arra, amit ma már kezdenek belátni: „Bizonyos, valamikor nagyon fontosnak tartott dolgok egyáltalán nem azok. A protestáns egyházak felekezeti különbségei a legnagyobb részben lényegtelenek. Aki a mai világban lábba esik miattuk, az még egy le-tűnt, régi korban él... sok olyan hittani kérdés, amely például valamikor alapul szolgált eretnek-

hajhászásoknak, ma már nem számít semmit sem.”⁵⁶ „Egy a szükséges dolog”: a megváltó tanításait és életét valóra váltani egyéni, gyülekezeti és társadalmi életünkben. Ehhez viszonyítva minden más mellékes.

„Aki egy ilyen nagy üggyel szemben megtartja szűkkeblűségét, az elszalasztja a maga életében az evangélium tulajdonképpeni lényegét.” Aki átérzi az emberiség túlnyomó többségének „borzasztó anyagi, erkölcsi és lelki nyomorúságát, annak felháborodva kell éreznie az uralkodó vallásosság nagy részének frivol ürességét is.”⁵⁷

3. Miért nem válik a sok felhalmozott vallási energia szolgálattá, mai szóval élve: termelő erővé?

Mert nem mindig vagyunk tisztában azzal, hogy erkölcsileg mi a helyes.

„A vallási buzgóság nem szükségképpen jár együtt erkölcsi megvilágosodottsággal. Elborzadva olvasunk egy ősi mexikói templomról, amely körül 136 000 emberi koponya volt szimmetrikus elrendezésben felhalmozva; undorodunk attól a gondolatától, hogy Isten tiszteletére embert lehet ölni és paráznaságot lehet üzni, amit pedig egyes vallások megtesznek. De csak el kell olvasnunk a próféták írásait, hogy meglásuk, milyen harcokba került az ilyen förtelmességek kiirtása” még a zsidók között is. „Vajon teljesen megszabadult-e vallási életünk az erkölcsi vakságnak ettől a terhetől? Elin-tézett kérdés-e már az »ismeret nélkül való buzgóság«?” De sok keserűséget, veszekedést, káini indulatot, megfáradást, visszaesést okozott már gyülekezeteinkben az úgynevezett „törvényeskedés” vagy „rajongás”, amely szintén ismeret nélküli való buzgóság! Vajon ma nem időszerű Jeremiás dorgálása? „Így szól a Seregek Ura, Izrael Istene: jobbítsátok meg a ti útaitokat és cselekedeteiteket, és veletek lakozom e helyen. Ne bízzatok hazug beszédekben, mondván: az Úr temploma, az Úr temploma, az Úr temploma ez! Mert csak ha valóban megjobbítjátok a ti útaitokat és cselekedeteiteket... akkor lakozom veletek ezen a helyen, a földön...” (Jer 7,3–11)

A vallási élet gyakorlásának csak akkor van értelme, ha meg is látszik rajtunk.

Isten velünk létének gyakorlati feltétele van: az ő nevében és az ő nevéért való szolgálat az emberek között. Sokszor

idéztem már, de még mindig nem elégszer a misszióparancs záradékát: „és íme, én veletek vagyok a világ végezetéig minden napon.” Az összefüggés ezt diktálja: ha azt a szolgálatot végzitek, amelyet végrendeletként adtam nektek. Isten egyik áldott szolgálója így önti szavakba ezt az igazságot: „Akár mi magunk, akár felebarátunk, akár az Isten bírálja is el: vallási életünknek egyetlen értéke magunk vagy bárki más számára abban rejlik, hogy mire képesít és minek az elvégzésére ad erőt.”

Ha nem képesít többre bennünket a hitünk, vallásunk, mint a világi embert az ő erkölcsisége, akkor semmi értelme nincs az életünknek. Ha nem ad erőt arra, hogy önmagunkat és embertársainkat jobb emberré tegyük, ha nem ad erőt önmagunk legyőzésére vagy olyan munkák elvégzésére is, amelyek másoktól nem telnének ki, akkor – Pál szavait ide is alkalmazva – „hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is” (1Kor 15,14). Ennek a többletnek az illusztrálására hadd idézzek egy példát a *Kortárs* 1965. júniusi számából:

A riporter beszélget egy komlói bányamentővel:

– Mennyit keres?

– Kevesebbet, mint vajúr koromban.

– Akkor miért csinálja?

– Parancsra.

– Milyen parancsra?

– A szeretet parancsára, én baptista vagyok. Van itt Komlón egy hetvenes baptista közösség... Akad köztünk bányász, postás, tisztviselő. Már vajúr koromban is megtettem, hogy a fizetésem egy részét megosztottam a csillésemmel, mert négy gyermeke volt, és nyomorogtak. A többi vajúr kinevetett: Elment az eszed, másra keresel? Ti ezt nem értitek – mondtam nekik –, a világ asztalának mind a négy lába törött már, és egyetlen téglát támasztja alá: az emberek segítése egymáson.

– Van még baptista a mentők között?

– Csak én, de olyan ember nincs az osztágban, akinek valamilyen hite ne volna: vagy kommunista, vagy vallásos. Hit nélkül ember nem bírná a mi munkánkat... mert hiába élünk köztársaságban, egy császár uralkodik rajtunk: a munka, és csak az tudja megadni a császárnak azt, ami a császáré, aki valamilyen istennek is megadja azt, ami az Istennek jár.”

Az idézetben van olyan, amit meg tud tenni az istenhiten kívüli erkölcsiség is, de van olyan is, amit nem tud megtenni. Nekünk kell megtennünk, nekünk kell példát mutatnunk. De a legbuzgóbb vallási közösségek meddő igazsága – Jézus korában az írástudóké és a farizeusoké – nem üdvözít. Jézus itt is a többletet keresi, amikor ezt mondja mai érvényességgel is: „Mondom néktek, hogy ha a ti igazságotok nem több az írástudók és farizeusok igazságánál, semmiképpen sem mehettek be a mennyeknek országába.” (Mt 5,20)

A mi Urunk, Jézus Krisztus „nem állhatta ki az erkölcsiség nélküli vallást. Szüntelen gúnnyal pellengérezte ki a farizeusokat kicsinyeskedésük, szörszálhasogatásuk, nagyképűségük, elvakultságuk, szeretetlenségük miatt, őszinteség nélküli képmutatásuk felháborította lelkét. Vallásosságuk nem jobbakká, hanem rosszabbakká tette őket; az az érzésünk, hogy nélküle igazabb emberek lettek volna... Az ő számára a vallás szeretetteljességet jelentett és nagylelkűséget, önzetlenséget és önmegtadadást, felséges életcél és szolgálatban

való mélyeséges örömet, határt nem ismerő testvériséget és semmilyen hálátlanságtól vagy büntől el nem kedvetlenített szeretetet.”²⁸

4. A szolgálat magasztos elvei miért nem válnak világot átfarmáló gyakorlattá az életünkben?

Mert „hallgatják beszédeit, de nem cselekszik...”

„...hanem szerelmeskedő énekként veszik azokat ajkokra, szívük pedig nyereség után jár. És ímé, te olyan vagy nekik, mint valamely szerelmeskedő ének, szép hangú, s mint valamely jó hegedűs, csak hallgatják beszédedet, de nem cselekszik azokat” (Ez 33,30–32) – feleli a kérdésre Isten szava. Rejtett, de annál veszedelmesebb kísértése ez a sátánnak, s ezzel nem akárkit kísért, hanem azokat, akik a legszorosabb kapcsolatot vélik maguk és Isten között. Akik megvetik a világi szórakozásokat, mert – az ószövetségi bölcs kifejezésével – „hiábavalóságnak” tartják azokat. De az ige meddő hallgatása, cselekvést nem eredményező élvezete nem hiábavalóság-e? Nem hiábavaló-e egy motorba állandóan csak önteni a benzint, de soha fel nem használni, s még ráadásul nem venni észre, hogy már rég mellé megy, kárba megy? Vagy eljutni egy következő fázisig, de ott megtorpanni: beindítani azt a bizonyos gépet, de soha el nem indulni vele; vagy elindulni, de azután „üresbe kapcsolni”. Ha csupán azért járunk az Isten házába, hogy csak hallgatói legyünk az igének, nem pedig megtartói, vajon nem „üresjárat” ez? Nem hiábavalóság? Igen találó címet ad *Bódás János* egy éppen ezt fejtegető humoros, de nagyon is komoly mondanivalót rejtő versének:

Meddő napok

Motorkerékpárt puffogat

Valaki az ablak alatt.

Még a ház is remeg bele,

Nincs ennél undokabb zene.

Fertelmes gép. Mint a zivatar

Dörög, s indulni nem akar.

Utálatos rozoga verkli,

Agyon kéne gazdástul verni,

Vagy belerúgni, hogy szaladjon,

S végre igazán begyulladjon,

(...)

Mert szörnyű ez így: megy s mégis áll.

Csúfosabb ez, mint a halál.

Gyülölöm, amint így dühöng,

Pedig én sem vagyok külön.

Bennem is csak puffog a lélek,

Hívják szép, harcos messzeségek,

Mégis egyhelyben áll, s nem indul

Önnön kicsinyes terein túl.

Százszor is nekilódulok,

Tenni vágyom és nem tudok,

Birkózom s vívok önmagammal,

Zsémbes vagyok, s kiállhatatlan,

Úgy érzem, hogy semmit sem érek,

S miattam mást is esz a méreg.

Csak fülledek és erjedek,

Gyülnek bennem a fellegek,

*S rothadnak bennem a szent magok.
Hej, de nagyon gyarló vagyok!
Legyen inkább könny, vér, verejtek,
Győznék, vagy halnék, csak mehetnék,
Csak valami szépet tehetnék!*⁹

„Kár a benzinért!” – ahogy mondani szokták ilyen esetekben. Kár az igéért, kár az időért! Bekapcsolni és feszültség alatt tartani a rádiót vagy televíziót anélkül, hogy hangját hallhatóvá, képeit – cselekvéseit – láthatóvá tennénk, nem hiábavalóság? Ó, hányszor vagyunk néma hangszórói, süket szócsövei Istennek! Pedig a „stúdióban” nem szünetel az adás! Életünk képernyője hányszor zavaros vagy nem mutat semmit abból, amiről így szól az ének: „Lássék lelkemben Jézusnak szépsége...!”¹⁰ Minden gyakorlati tanulság nélkül nézni a színházat, mozit, televíziót, olvasni regényt, hallgatni rádiót vagy előadásokat nem szórakozás-e? Hát az igének minden gyakorlati tanulság nélküli hallgatása nem szórakozás-e csupán? Vagy nézzünk komolyabb dolgokat. Elképzelhető-e, hogy időt áldozunk olyan szakmai előadások, tanfolyamok vagy továbbképzések hallgatására, amelyeket úgysem fogunk felhasználni munkánk végzésére vagy megkönnyítésére?

Mi történne, ha orvostanhallgatók nem hat évig, hanem harminc-negyven évig, esetleg egész életükben csak hallgatói lennének a drága életmentő tudománynak, de soha nem jutnának el a beteghez?... Nehezen képzelhető el. Vannak olyan hivatások, szakmák, amelyekről nem adnak diplomát vagy végbizonyítványt a szakmai gyakorlat elvégzése nélkül. De az igének megvalósítás nélküli hallgatása – sajnos – elképzelhető. Márpedig amiből nem merítünk gyakorlati hasznot, az nem más, mint fölösleges időtöltés, szórakozás. Idáig jutottunk.

Sokan szívesen hallgatják az igét – mint Heródes Bemerítő Jánost (Mk 6,20) –, de nem cselekszik meg. Olyanok, mint a nyárfalevél, amely megrezdül a szél legkisebb rezdülésére is. „Egy percig sem pihen, és az alkony mégis ugyanott találja, ahol a hajnal látta. Folyamatosan mozog, de sehova sem mozog. Sok embernek egész vallásossága ilyen érzelmi fogékonyság, minden gyakorlati eredmény nélkül. Az evangélium hallgatásának gyönyörűségével pótolja az evangélium élésének buzgóságát. Nem veszi észre, hogy a vallás nem dikió, hanem akció.”¹¹

Az ige cselekvés nélküli hallgatásában, a szertartások minden külső eredmény nélküli gyakorlásában rejlik leggyakoribb oka a gyümölcstelen életnek.

5. Miért nem találja Jézus életünk fáján a cselekvés gyümölcseit?

Mert vallásunk és egész lelki életünk önzéssé válik.

Vannak, akik csak azért ragaszkodnak a kereszténységhez, „mert belső békességet, lelkiismereti nyugalmat és éltető reménységet meríthetnek belőle önmaguknak. Számukra nem ösztönző erő a vallás, hanem csillapítószersz: a szolgálatnak nem éltető forrása, hanem helyettesítő pótléka... Csak az érdeklő őket a vallásban, amit kaphatnak belőle.

A kereszténység természete is ezt gerjeszti. Mert a kereszténységnek két oldala van. Az egyik oldalát tekintve a legna-

gyobb örömhír, amit az ember valaha is hallott. Hogy Isten atya, hogy Krisztus megváltó, hogy a Szentlélek a leghűségesebb barát, hogy az igazság ügye győz, hogy az élet örökkévaló – ehhez fogható örvendetes és vigasztaló üzenet még sohasem hatott el emberi szívekhez. Boldogság ezt az üzenetet befogadni, és az Újtestamentum a bizonyosság rá, hogy éppen ebből a tényből már az evangélium elterjedésének legelső napjai óta is veszedelem támadt. Ez kiolvasható már mind a legelső keresztény iratokból, mind az apostoli levelekből, mind pedig az evangéliumokból: „Az igének pedig megtartói legyetek – írja Jakab –, és ne csak hallgatói, megcsalván magukat.” (Jak 1,22) „Nem azok igazak Isten előtt – írja Pál –, akik a törvényt hallgatják, hanem azok fognak megigazulni, akik a törvényt betöltik.” (Róm 2,13) „Valaki hallja éntőlem e beszédeket – mondja Jézus –, és nem cselekszi meg azokat, hasonlatos lesz a bolond emberhez, aki a fenyőre építette házat.” (Mt 7,26)

Jó hír az evangélium, amelyet öröm hallgatni – de ennél több is: nagy feladatot is tűz ki hallgatói elé, amelyet meg kell valósítaniuk. Odaadó, áldozatos szolgálatra hív. Olyan mozgalmat indított meg az emberiség életében, amelynek sem eddig elért hatásainak szélességét és mélységét, sem a benne rejlő jövőndő lehetőségeket tekintve nincs párja a történelemben... Az emberi élet legmélyebb élményei mindig ilyen kétoldalúak, csak azáltal teljeseznek be, ha egyensúlyban van bennük az elfogadás és a cselekvés. Két oldala van például a családi otthont teremtő szerelemnek. Az egyik oldalán van a romantikája. A költők nem fáradnak el gyönyörűségének magasztalásában. De a másik oldaláról nézve az igazi szerelem önzetlenséget, határtalan odaadást jelent. Semmilyen világnézet erkölcsi normájával mérve sem becsületes az, aki mindig csak kapni akar a szerelemben, de adni nem; aki csak az örömeit hajszolja, de áldozatait nem vállalja.

„A kereszténység története kínos bizonyosság mellett, hogy az úgynevezett keresztény embereknek mily nagy tömegei válogatják ki egyoldalúan a kereszténység boldogító elemeit.” Bár egyre nehezebben, de odáig még mindig eljut a kereszténység, hogy a hit vigasztaló igazságaihoz hallgatóságot kapjon, ez a hallgatóság azonban elfeledkezik arról, hogy „minden tanból teendő és minden ígéretből igény folyik”. Akármilyen világnézetet vizsgálunk meg ilyen szempontból, mindegyik annyit ér, amennyit tanaiból meg tudunk valósítani, és mennél gazdagabb ígéretei vannak, annál több munkát, áldozatot kell belefektetni hozzá... Van-e ezen a világon még egy olyan világnézet, amelynek gazdagabb, nagyobb ígéretei lennének, mint a krisztusi világnézetnek?! Isten minden emberre kiterjedő szeretetének meggyőző erővel prédikálása megragadja az embereket, de sokszor ennél több eredményt nem lehet felmutatni. Pedig a Mester az evangéliumot nemcsak arra szánta, hogy prédikáltassék, hanem arra is, hogy gyakoroltassék. Nem látjuk-e – mint ahogy ő látta – azt a sok pusztító bűnt, sorvasztó ínséget, felháborító elnyomást, amely alatt azok az emberek senyvednek, akiket Isten egyenként oly nagyon szeret; hogy romlás fenyegeti pusztulással azt a sok-sok emberéletet, akiknek mindegyikéért érdemesnek tartotta Krisztus, hogy meghaljon.

Gondoljuk csak el az emberek rettenetesen gátolt és megnyomorított, szegénységgel, betegséggel, tudatlansággal megvert nagy tömegét!... Személyiségek, akikben gyönyörű

lehetőségek szunnyadnak, csonkán és csenevészén maradnak, virágaik sohasem nyílnak ki, és gyümölcsüket sohasem teremhetik meg!...

Aki azt vallja, hogy mindezek az elnyomorított és tönkretett emberek kimondhatatlanul becsesek Isten szemében, azzal szemben rögtön felmerül a kérdés: őszinte-e a beszéde? Mert ez a hit nem arra való, hogy boldogan elmerüljünk az élvezetében. Elsősorban kihívás ez, amelyre önmegtagadó élettel kell megfelelnünk. Az emberi személyiség szentségében való hit a legnyugtalanítóbb dolog a világon. És hitvány csalók volnánk, ha úgy akarnók élvezni az evangélium vigasztalását, hogy ugyanakkor kitérjünk az áldozatai elől.

6. *Miért nem lesz az a sok áldott elmélet, boldogító ismeret gyakorlati áldássá, amely felhalmozódik bennünk?*

Mert „akinek van, annak adatik, akinek nincs, az is elvétegetik tőle, amije van”.

„A lelki életnek egyik kérérelhetetlen törvénye, amely alól senki ezen a világon nem vonhatja ki magát, az, hogy semmi sem juthat bele az életünkbe, ami egyúttal nem jut belőle ki is... Az ismeretek felszívása azok kifejezésre juttatása nélkül a legbiztosabb útja az értelem megbénulásának. Aki igazán tudós akar lenni, annak nemcsak tanulnia, hanem tanítania, írnia, előadnia is kell, egyszóval gyakorlatilag is fel kell használnia a tudását. Valahogy tovább kell adnia azt, amit kapott, mert különben rövidesen már nem fog többet kapni.”

Aki nem cselekszi az ígét, az elfelejti. De hogyan felejtene el a háziasszony, hogy mit hogyan kell elvégeznie az otthon rendben tartása érdekében, ha mindig azt csinálja? Hogyan felejtene el bármilyen munkás a maga munkájának elméletét, ha mindig azt csinálja, hisz abból él? A hívő ember sem felejtheti el az evangélium tette, szolgálatra buzdító szavait, ha állandóan cselekszi is, ha – lelkileg – abból él!

Aki továbbadás nélkül „akarja elsajátítani a kereszténységet, hogy befogadja azt anélkül, hogy kiárasztaná magából, nem juthat hozzá egyáltalán az igazi kereszténységhez, nem sajátíthatja el azt...”

„Ha valaki teljesen elszigetelten áll egy üvegzsámolyon, egészen büntetlenül fogdoshatja a legmagasabb feszültségű villamos vezetékét. Az áram nem hatol be oda, ahonnan nincs útja tovább. A kereszténység evangéliuma is kiutat keres az ember életéből, mielőtt beáradna oda. Sok embernél a befogadás körül van a hiba: nincs élő hitük... De számtalan embernél az eldugult kifolyás okozza a bajt: nem ismerik a szolgálat értelmét. Az evangélium be nem fogadása tehát éppolyan következményre vezet, mint a tovább nem adása.”

Mit kell tennünk tehát, hogy a kereszténység visszanyerje erejét, az Istenben való hit a tekintélyét, s minden ember elnyerje üdvösségét, örök életét?

1. Olvasszuk egybe isteni és emberi kapcsolatainkat, legyen az életünk gyakorlati istentisztelet a templomon kívül!
2. Lássuk meg mindenben a lényegét, ne a külsőséget!
3. Az élet minden területén legyünk erkölcsösebbek, mint mások! Mutassunk példát minden jóban!
4. Ne maradjon bennünk az ismeret csupán elmélet, legyen belőle élet!

5. Éljük önzetlen életet, mert „*jobb adni, mint venni*” (Ap-Csel 20,35). Így becsülnek meg bennünket itt és odaát.
6. Adjuk tovább krisztusi ismereteinket, mert ha nem, mi magunk is megszegényedünk mennyei gazdagság helyett!

Jegyzetek

1. E. H. Fosdick: *A szolgálat értelme* (Budapest: Szövetség, 1929). (Megjelent a Harmat kiadónál is 1996-ban – a szerk.)
2. Virágh Sándor: *Bibliai fogalmi szókönyv* (Budapest: Traktátus, 1949), 372. o.
3. Fosdick: i. m.
4. Henry Word. (A szerk.)
5. Fosdick: i. m.
6. Uo.
7. Uo.
8. Fosdick: i. m.
9. *Motorkerékpár* címen jelentette meg a szerző e *Meddő napok* című versének alig egy negyed részét minden – általam idézett – lelki tanulás nélkül 1963-ban, a diktatúra kellős közepén. Nyilván azért, hogy „szalonképes” legyen az akkori politikai vezetésnek. Egyébként ez az első valóságos verseskötet, amely megjelenhetett abban az időben.
10. *Baptista gyülekezeti énekeskönyv*, 16o.
11. Fosdick: i. m.

Ez az előadás Balog Miklós: *Az Ige tükrében* című könyvéből származik. A könyv kiadója egy nonprofit alapítvány. A szerző kifejezett szándéka, hogy igeszlók (prédikálók, ima- és bibliaóra-vezetők) ingyen kaphassanak belőle. A részletekért az érdeklődők forduljanak az MBE Könyvesboltjához.

